

Film mint forma - Zárt csoportos konzultáció Kurzusleírás

Kurzus vezetői: Misota Dániel, Tobai Botond, Banovits Ottó doktoranduszok
elérhetőség: Daniel Misota danielmisota@gmail.com

Kéthetente szerdán: 02.19.,03.05.,03.19.,04.16.,04.30. du.:15.10-16.30, UP 401.

Minden kedden filmvetítések: 1-13. tanheteken, kivéve 8. héten (04.01-én nincs); du.: 17.00-tól,
T_207 Vetítő

Helyszín: szerda: UP 401. doktori coworking és kedd: T_207 Vetítő (Moziterem)

Kód: di87 (új képzés)	Kapcsolódó tanterv (szak/szint): doktori	A tantárgy helye a tantervben (szemeszter): bármelyik félév	Kredit: 1 (új képzés) 5 (régi képzés)	Tanóraszám: 10 Egyéni hallgatói munkaóra:
Kapcsolt kódok: di69 (régi képzés)	Típus: előadás / gyakorlat	Szab.vál-ként felvehető-e? -	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek: -	

A kurzus célja és alapelvei:

A kurzus a mozgóképes kifejezőeszközök szintaktikájával foglalkozik narratív és nem narratív játékfilmes, galériaifilmes és videóművészeti példák segítségével. A filmes formára kritikai potenciállal bíró, autonóm művészeti minőségként tekint, olyan példákat felsorakoztatva, amelyek annak segítségével alakítják, vagy felszámolják a hermeneutikus befogadás gyakorlatát. Célja, hogy a formára eképpen tekintő kortárs irányzatokat ismertesse, valamint feltárja azok viszonyát az avant-garde filmmel (különösképpen a strukturalizmussal) és rámutasson ezek kritikai, gyakran önreflexív természetére. Az előadások keretében szerzett ismeretanyagot a kurzus műhelymunka során forgatja bele a résztvevők alkotói praxisába, melynek eredményeként a szemeszter végén több, kiállítási helyzetben bemutatható új film létrejöttét célozza.

A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák:

A kurzus első felében három előadást kínál, amelyek célja több formai ajánlattétel a résztvevők számára az alábbi témakörökben:

- Avant-garde és strukturalizmus
  - mint előképe a kortárs játékfilmes formalizmusnak, a galériafilm és videóművészet területeinek
  - az illúzióteremtést elutasító, önreflexív, és a film apparátusát hangsúlyozó strukturalista film
  - az önreflexivitás és a film formai sajátosságainak kapcsolata

- Maya Deren, Stan Brakhage, Hollis Frampton, Michael Snow, Kenneth Anger, Owen Land, Tony Conrad, Paul Sharits, vagy James Benning filmjei
- Kortárs játékfilmes formalizmus
  - az érzékekre hatás kritikai lehetőségei
  - a verbalitás és az autonóm vizuális nyelvek kapcsolata
  - az analóg, vagy digitális felület sajátos jelentésrétegei
    - Philippe Grandrieux, Carlos Reygadas, Angela Schanelec, Claire Denis, Helena Wittmann, Pedro Costa, Sandro Aguilar, Jia Zhangke, Lav Diaz, Tsai Ming-Liang, Apichatpong Weerasethakul, vagy Eduardo Williams filmjei
- A Kelet európai állapot és annak politikuma
  - regionális kulturális adottságok és azok formai lenyomata a független filmben
  - a független, vagy underground játékfilmes praxis, a "szegény" filmkészítés lehetőségei ma Magyarországon
    - Radu Jude, Corneliu Porumboiu, Cristi Puiu, Adina Pintilie, Hajdu Szabolcs vagy Hu Bo filmjei

Az előadásokat követő műhelymunka témái a szemeszter során születő alkotások számára:

- Igazságok és valóságok a digitális és generatív képalkotás, képmanipuláció és nagy nyelvi modellek korszakában
- Landscape cinema mint kritikai médium, az egyén kiterjedésének vizsgálata a táj képe által
- Digitális kép és hantológia, szellemi és érzéki kísértetek
- Az immerzivitás technológiai és fenomenológiai lehetőségei igazságok és valóságok viszonyában
- Az archív anyagok és a found footage szabad asszociációkra épülő használata az atmoszférateremtésben és múltban történt események rekonstrukciójában való használatuk

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

A kurzus két nagyobb egységre osztottsága lehetőséget kínál új elméleti tudások megszerzésére és ezek azonnali becsatornázására az alkotói folyamatba. A vizsgált elméleti, filmtörténeti periódusok és irányzatok a közvetlen előképek feltérképezésétől a tágabb kortárs kontextuson keresztül jutnak el lokális, jelen idejű kérdések és problémák feltárásához. Az elméleti tudás megszerzése tehát nem az új elméletalkotás céljával szerepel a folyamatban, hanem kezdettől fogva a majdani gyakorlati, szerzői munka létrehozása által motivált. Ennek köszönhetően a vizsgált elmélet minden esetben praktikus igényekkel, szempontokkal találkozik és a résztvevők annak az alkotói gyakorlatba ágyazására tesznek kísérletet.

A kurzus első felében három alkalmas előadássorozat tárja fel a vizsgált filmes formai szempontokat, amelyek mellé a tavaszi szemeszter Doktori Filmklubjának programja kínál lehetőséget a fontosabb tárgyalt művek egyetemi megtekintésére. A kurzus második felében a konzultációs alkalmak célja a filmkészítés más-más területein aktív, de már közös elméleti

háttérrel rendelkező résztvevők dialogikus helyzetben tartása az alkotói folyamat során. A három konzultációs alkalom lehetőséget biztosít az egyéni alkotói elképzelések kritikai elemzésére, illetve a majdani kiállítási szituáció kurátori szempontjainak megfogalmazására.

A kurzuson való részvétel így egyszerre kínál fontos elméleti bázist és empirikus kapcsolatot a film formai megközelítéséhez az alkotói gyakorlat által.

A kurzus menete, az egyes foglalkozások jellege és ütemezésük (több tanár esetén akár a tanári közreműködés megosztását is jelezve):

Első előadás: Avant-garde és strukturalizmus - február 19.

Tervezett előadó(k): Pethő Ágnes, vagy Gyenge Zsolt

Második előadás: Kortárs játékfilmes formalizmus - március 5.

Tervezett előadó(k): Markója Csilla, vagy Pethő Ágnes

Harmadik előadás: A Kelet európai állapot és annak politikuma - március 19.

Tervezett előadó(k): Radu Jude, vagy Adina Pintilie, vagy Hajdu Szabolcs

Első műhely konzultáció - április 16.

Közös vitaalkalom a felvetett gyakorlati témákról és formai lehetőségekről

Második műhely konzultáció - április 30.

Vitaalkalom a résztvevők alkotói elképzeléseiről

A hallgatók tennivalói, feladatai:

- Az előadásokon és vitaalkalmakon való aktív részvétel
- Egyéni szerzői munka létrehozása a szemeszter során
vagy
- Másik hallgató egyéni szerzői munkájában való aktív közreműködés

A tanulás környezete: (pl. tanterem, stúdió, műterem, külső helyszín, online, vállalati gyakorlat stb.)

Az öt órarendi alkalom tantermi környezetben kerül megtartásra, az előadásokhoz kapcsolódó filmek vetítésére a MOME TWO mozitermében kerül sor, míg a művek létrehozása az azok által indokolt külső helyszínen (pl. forgatási helyszín, labor, stb.) történik.

Értékelés:

(Több oktató és oktatónként külön értékelés esetén oktatónként megbontva)

Teljesítendő követelmények:

Az órákon való aktív részvétel és kritikai reflexió. Filmalkotás létrehozása, vagy létrehozásában történő aktív szerepvállalás.

Az értékelés szempontjai (mi mindent veszünk figyelembe az értékelésben):

Óralátogatás, órai aktivitás, filmalkotás létrejötte, vagy annak létrejöttében való közreműködés.

Kötelező irodalom:

Bárdos Judit: Az attrakciók montázsától az intellektuális film elméletéig (Metropolis 1998 őszi, <https://metropolis.org.hu/az-attrakciok-montazsatol-az-intellektualis-film-elmeleteig-1>)

Deleuze, Gilles: A képek és a jelek rekapitulációja (ford. Takács Ádám, Metropolis 1997 nyár, <https://metropolis.org.hu/a-kepek-es-a-jelek-rekapitulacioja>)

Győri Zsolt: Gilles Deleuze a Mozi 1. és 2. című könyvéről (Metropolis 2002/I., <https://metropolis.org.hu/gilles-deleuze-a-mozi-1-es-2-cim-369-konyver-337-l-1>)

Sipos Balázs: Az újhullámok hullámozása (Enigma no. 104., <https://enigma-online.hu/wp-content/uploads/2022/07/Az-ujhullamok-hullamzasa-szerkesztoi-eloszo.pdf>)

Ajánlott irodalom:

Escobar, Cristóbal: The Intensive-Image and the Poetic Film Tradition: Notes on Ruiz, Deren, Pasolini, Buñuel and Deleuze (Film-Philosophy Film-Philosophy Vol 27/3, <https://www.eupublishing.com/doi/epub/10.3366/film.2023.0240>)

Duan, Siying: Thinking, Feeling and Experiencing the “Empty Shot” in Cinema (Film-Philosophy Vol 25/3, <https://www.eupublishing.com/doi/epub/10.3366/film.2021.0179>)

Dunat, Silvana: Time Metaphors in Film: Understanding the Representation of Time in Cinema (Film-Philosophy Vol 26/1, <https://www.eupublishing.com/doi/epub/10.3366/film.2022.0187>)

Kim, Jihoon: Synthetic Vision in Virtual Reality Documentaries (Film-Philosophy Vol 25/3, <https://www.eupublishing.com/doi/epub/10.3366/film.2021.0178>)

Markója Csilla: A kísérteties esztétikája – Szellem-képek Tsai Ming-liang és Apichatpong Weerasethakul művészetében 1. (Enigma no. 104., <https://enigma-online.hu/wp-content/uploads/2022/07/A-kiserteties-esztetikaja.pdf>)

Markója Csilla: A kísérteties esztétikája – Szellem-képek Tsai Ming-liang és Apichatpong Weerasethakul művészetében 2. (Enigma no. 105., <https://enigma-online.hu/wp-content/uploads/2022/07/A-kiserteties-esztetikaja-2.pdf>)

Peters, Christine Reeh: Film as Artificial Intelligence: Jean Epstein, Film-Thinking and the Speculative-Materialist Turn in Contemporary Philosophy (Film-Philosophy Vol 27/ 2, <https://www.eupublishing.com/doi/epub/10.3366/film.2023.0224>)

Rancière, Jacques: Pedro Costa politikája (ford. Sipos Balázs, Enigma no. 105., <https://enigma-online.hu/wp-content/uploads/2022/07/Pedro-Costa-politikaja.pdf>)

Shilina-Conte, Tanya: Silence as Elective Mutism in Minor Cinema (Film-Philosophy Vol 25/2,
<https://www.eupublishing.com/doi/epub/10.3366/film.2021.0165>)

Velasquez, Juan: Sisyphian Unproductivity in Narrative Film (Film-Philosophy Vol 25/3,
<https://www.eupublishing.com/doi/epub/10.3366/film.2021.0177>)

Egyéb információk: